

До
Членовете на Научно жури
СА „Д. А. Ценов“
Катедра „Финанси и кредит“

СТАНОВИЩЕ

на член на научно жури, определено със Заповед № 562/ 20.07.2020 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

Автор на становището: доц. д-р Ваня Денчева Цонкова, катедра „Финанси и счетоводство“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Автор на дисертационния труд: докторант Кристи Христова Маринова, D03021892, по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“

Тема на дисертационния труд: „Управление балансовите позиции и превенция при банкова несъстоятелност: регулативни предизвикателства и емпирични свидетелства“

Научен ръководител: проф. д-р Андрей Захариев

I. Общо представяне на дисертационния труд

1. Предмет

Като обект на изследване докторантът Кристи Маринова определя „банковата несъстоятелност“, а за предмет – „проблемите при управлението на балансовите позиции и превенцията при банкова несъстоятелност от гл. т. на регулаторните предизвикателства и емпиричните свидетелства“. На тази основа са формулирани тезата, целта, задачите и работните хипотези в дисертационния труд. Той е фокусиран върху регулативните превенции и процедури при банкова несъстоятелност, като е представена практиката с фалиралата „Корпоративна търговска банка“ АД..

2. Обем

Дисертацията е в обем от 191 стандартни страници, в това число въведение, три глави, заключение, 4 приложения и библиография.

3. Структура

Структурата на труда следва поставените във въведението задачи и работни хипотези.

Във **въведението**, подчертавайки неизбежността на обстоятелства от външен и вътрешно-управленски характер, въздействащи негативно върху кредитните институции и водещи до банкови фалити и кризи, авторът дефинира обекта, предмета, тезата, целта, задачите и работните хипотези, както и представя следваната структура, методологията и ограничителните рамки на изследването.

В **първа глава** първо се разглеждат задълбочено и всеобхватно подходите за представяне на банковите балансови позиции, като се акцентира върху значението на строгите правила на

финансова отчетност за анализа и оценката на платежоспособността и капиталовата адекватност на кредитните институции. На следващо място се представят регулаторните мерки и действия при банкова несъстоятелност, намиращи отражение както в актива, така и в пасива и капитала на ликвидационния баланс.

Във **втора глава** авторът се спира на някои научни изследвания, свързани с банковата несъстоятелност и управлението на банкови кризи. По-нататък се анализират елементите и нормативните изисквания към кредитната политика на банките, играеща основна роля за предпазване от неликвидност и несъстоятелност. Поставя се акцент и върху изискванията на Базел III и т.нар. Пакет IV (CRD IV Package). В последния параграф на тази глава се провежда анализ на балансовите позиции и динамиката на някои показатели, както и се представя кредитната политика на Райфайзенбанк (България) ЕАД, която докторантът определя като бенчмарк за банковата система на България.

Трета глава е с практико-приложна насоченост. В нея първо се проследява последователността по обявяване на КТБ АД в несъстоятелност, както и процедурите по осребряване на имуществото на банката. След това се анализира необходимостта от провеждане на стрес тестовете като инструмент за ранно предупреждение за банкова несъстоятелност и оптимизация на банковата дейност и баланси. И накрая, чрез анализ на динамика се прави сравнение между показатели на КТБ и тези на банковата система за периода 2009 – 2014 г. и се установява абнормалното развитие на изследваната банка.

Всяка от главите завършва с изводи и обобщения от представеното изложение.

В **заключението** докторантът прави обобщението, че в дисертацията е потвърдена валидността на изследователската теза и са доказани работните хипотези.

4. Литература

Докторантът е посочил 208 използвани източника в библиографската справка, главно на български и английски език, в т.ч. отнасящи се до теоретико-методологическите основи на дисертационния труд и включващи приносите на наши и чужди изследователи, нормативна уредба, както и интернет източници с данни по разглежданата проблематика.

5. Приложения

В дисертацията са включени четири приложения. Три от тях са документални свидетелства, свързани с изследваната банка. Последното, състоящо се от шест подприложения, представя резултатите от авторови изчисления по третата глава на труда.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

Актуалността и полезността на представения труд се обуславят от настъпилите преди няколко години в световен и национален мащаб финансови сътресения, затвърждаващи корелацията между банковата стабилност и стабилността на националните икономики, както и от засилването на регулациите във връзка с управлението на риска и превенция при банкова несъстоятелност.

Кристи Маринова откроява приноса на чужди и български изследователи, работили по проблемите на банковия мениджмънт и банковата несъстоятелност. В същото време тя, използвайки професионалните си знания и умения по финансово управление, както и компетенции

като синдик, извършва задълбочено изследване на регулативната база и стандарти за разумна банкова политика и представя по собствен начин генезиса на обявяването в несъстоятелност и проблемите по управление на балансовите позиции на „Корпоративна търговска банка“ ЕАД.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на добър академичен стил, с коректно използване на общата и специфична научна терминология. Общият обем и обемът на отделните глави са оптимални за реализиране на поставената цел и задачи.

Литературните източници са цитирани съобразно установените изисквания при спазване правилата на научната етика. Приложените изследователски методи показват умения за работа с научна литература и извършване на емпирични проучвания.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

В автореферата присъстват задължителните изисквани елементи: обща характеристика; основно съдържание на дисертационния труд (и синтезирано изложение); насоки за бъдещи изследвания; справка за научните и научно-приложните приноси; списък с публикациите на докторанта; справка за съответствие с националните изисквания; декларация за оригиналност и достоверност.

Авторефератът отразява достоверно структурата, логиката и съдържанието на труда.

Пряко свързани с темата на дисертацията са четири публикации, от които: две статии и два доклада (от които един чуждестранен – от научна конференция в Украйна).

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В автореферата Кристи Маринова формулира шест приноса, които в голяма степен отразяват качествата на дисертационния труд. Моето виждане за съществените достойнства на работата е следното.

Първо, извършен е сравнителен динамичен анализ по определени финансови показатели на банковата система като цяло и на КТБ, в контекста на търсене на предвестници за влошаването на капиталовата адекватност и последващата несъстоятелност на изследваната банка.

Второ, в хронологичен аспект се проследяват и анализират предпоставките, обявяването и производството по несъстоятелност на КТБ, през призмата на съществуващата нормативна уредба.

Трето, чрез позоваване на научни изследвания и емпирични резултати е представена ролята на стрес тестовете като инструмент за превенция срещу банкова несъстоятелност и са очертани спецификите при тяхното приложение.

Четвърто, оригинално е авторовото представяне на подходите за балансовите позиции на банката в първа глава, съотносимо с практико-приложното изследване по-нататък.

Тези качества на дисертацията обогатяват научно-приложните изследвания, свързани с банковите проблеми, както и очертават възможности за усъвършенстване на регулациите относно превенцията при банкова несъстоятелност, удовлетворяване интересите на кредиторите и защита на обществения интерес.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

Въпреки достоинства на труда, в него са налице и слабости, които предвид важността на проблематиката и прецизността на крайните заключения намирам за необходимо да отбележа.

- 1) Има известна дисперсност и описателност в изложението. Така например не смятам за удачно представянето на финансовите показатели на Райфайзенбанк (България) във втора глава, а тези на банковата система и КТБ – в трета. Не е направено пряко сравнение между двете банкови институции, а в същото време се извежда принос, основан на паралелен анализ. В края на последния параграф на трета глава липсват обяснения към Приложение 4, основаващо се иначе на адекватни и задълбочени статистически анализи. Като цяло, формулирани са сериозни цел, задачи и хипотези, както и солидни приноси, но в изложението преобладава обяснението на регулативната рамка и проследяването на определени процедури. Не са открити конкретни предложения, препоръки, тенденции, независимо от поставената цел в увода (с. 10, 13).
- 2) Допускат се неточности по отношение на регулативната рамка. В първа глава се представят като действащи и приложими Базел II и отменената Наредба № 8 за капиталова адекватност (с. 31 и следв., както и изводи към първа глава), което впоследствие в текста е коригирано. Не е вярна и констатацията за синонимни понятия – европейската директива и регламент за капиталовите изисквания, от една страна, и международните регулативни стандарти Базел III, от друга (с. 81).

Въпроси:

Първият ми въпрос към докторанта е провокиран от членството на България в Европейския банков съюз: Как виждате опасностите за повторение на сценария с КТБ и стабилността на банковата система у нас в светлината на присъединяването към Единния надзорен механизъм (и преди членство в Еврозоната)?

Вторият ми въпрос е относно мнение за реакцията на БНБ при фалита на КТБ, предшестващо от влошаване на капиталовите позиции и увеличаване на кредитния риск на банката?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на националната и университетската нормативна уредба в СА „Д. А. Ценов“. Чрез него авторът показва добра общоикономическа и финансова теоретична подготовка, както и експертни познания. Налице са необходимата актуалност и значимост на разработвания проблем, добросъвестност при представяне на идеите и практическа полза от авторовите заключения. Идентичните и резултатите от проведените изследвания са популяризирани чрез няколко публикации и участие в научни конференции.

Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“ на докторант Кристи Христова Маринова.

01.09.2020 г.,
Велико Търново

Изготвил становището:
(доц. д-р В. Цонкова)